

KAKO SMANJITI TEKSTILNI OTPAD? ISTRAŽIVANJE U KOMERCIJALNOJ I TRGOVAČKOJ ŠKOLI BJELOVAR

Tatjana Kreštan, Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

| *Jastučnice nastale recikliranjem trapera*

Tekstilni otpad jedna je od glavnih ekoloških prijetećih, a tekstilna industrija jedan od najvećih zagađivača okoliša. Za proizvodnju odjeće troše se ogromni vodni resursi, znatno se podiže emisija stakleničkih plinova, mikroplastika iz sintetičke odjeće završava u oceanima, raste ukupna količina tekstilnog otpada, a zbog niske cijene i loše kvalitete odjeće ona ima vrlo kratak vijek.

Početkom šk. god. 2025./2026. u Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar pokrenut je projekt *U novom ruhu*, posvećen recikliranju tekstila. Projekt u školi provode nastavnica Ivana Štiglič i knjižničarka Tatjana Kreštan.

Na samom početku provođenja projekta oblikovana je anketa u kojoj su se istraživali stavovi učenika i nastavnika o kupovini odjeće, zbrinjavanju one koju više ne koriste te prijedlozima za smanjenje tekstilnog otpada. U oblikovanju ankete sudjelovale su učenice Lucija i Ema, a anketa je provedena tijekom listopada 2025. godine u svim razredima u školi, ukupno 11. Ispunilo ju je 190 učenika i 10 nastavnika, odnosno u omjeru 95 % : 5 %. Na upit koliko često kupuju odjeću, trećina ispitanika izjasnila se da to čine svaki mjesec, što se može tumačiti kao često. Zanimljivi su bili odgovori vezani uz kupovinu u *second hand* prodavaonicama: 5 % ispitanika odgovorilo je da redovito kupuje, 17 % povremeno, 27 % rijetko, a 51 % nikada. Na pitanje što najčešće čine s odjećom koju više ne nose, ispitanici su odgovorili da je daruju obitelji i prijateljima, doniraju u humanitarne svrhe, ponovno koriste, odlažu u kontejnere za tekstil, ali i bacaju u miješani komunalni otpad. Zadnje pitanje bilo je poticajno i odnosilo se na prijedloge ispitanika glede njihova aktivizma te općenito mogućnosti koje stoje na raspolaganju svakom

pojedincu. Ispitanici su odgovorili da bi ljudi mogli svoju odbačenu odjeću u većem postotku darivati drugima ili djelovati humanitarno, omogućiti više kontejnera za odlaganje tekstila u gradu, omogućiti simbolične naknade za odloženi tekstil u reciklažno dvorište, uvesti nagrade i popuste pri kupovini odjeće u prodavaonicama tekstilnom robom ukoliko se donese rabljena roba, educirati stanovništvo o tekstilnom otpadu kao ekološkoj prijetećoj te ukazivati na činjenicu da nekvalitetno izrađena odjeća pridonosi trendu brze mode. Najzanimljiviji savjet bio je da se u školi napravi radionica na kojoj bi se od stare odjeće izradilo nešto lijepo.

Što se može zaključiti nakon provedenog istraživanja? Prilikom prezentiranja rezultata istraživanja učenike se pitalo zašto ne kupuju rabljenu odjeću. Izjasnili su se da ne žele nositi tuđu nošenu odjeću, ali, s druge strane, koriste internetske platforme poput *Vinteda*, gdje nastoje prodati svoju rabljenu odjeću. Zabrinjava podatak da je čak 8 % izjavilo da nisu nikada čuli za pojam recikliranje, unatoč tome što se u školi redovito provode projekti posvećeni ponovnoj uporabi različitih materijala (papira, plastike, tekstila i dr.). Zamijećeno je da učenici još uvijek otpad pravilno ne razvrstavaju jer tekstil bacaju u miješani otpad. Sve ove spoznaje nakon anketiranja pokazatelj su potrebe daljnjega djelovanja škole u pravcu ekološke osviještenosti učenika i konkretnih aktivnosti u kojima će učiti kroz rad.

Sudjelovanjem u projektu *U novom ruhu* učenici imaju priliku reciklirati stare traperice, odnosno od njih sašiti zanimljive navlake za školske jastučice. Osim razvoja kreativnosti i stjecanja novih vještina kod učenika, očekuje se da će to biti mali doprinos estetici, održivom razvoju te smanjenju tekstilnog otpada.